

Podsumowanie do Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030

Na podstawie: art. 43 pkt 2 oraz art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.).

Celem opracowania *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* było wyznaczenie kierunków strategicznych dla rozwoju obszarów wiejskich województwa śląskiego, poprzedzone analizą i oceną stanu rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich. Opracowana Strategia pełni rolę dokumentu nadrzędnego w stosunku do innych opracowań i programów z zakresu rozwoju obszarów wiejskich, tworzonych w kolejnych latach w województwie śląskim. Samorząd Województwa Śląskiego w ramach prac związanych z formułowaniem oraz uzgadnianiem Strategii współpracował z instytucjami pracującymi na rzecz obszarów wiejskich, samorządami terytorialnymi, organizacjami pozarządowymi, a także szkołami wyższymi i jednostkami naukowo-badawczymi, między innymi poprzez realizację warsztatów, spotkań roboczych oraz konferencji.

Spośród znanych metod prowadzenia prac nad Strategią wybrano metodę ekspercko-partycypacyjną, która wydaje się najbardziej adekwatną do tego typu prac. Ideą tej metody jest połączenie prac specjalnie powołanych zespołów działających pod kierunkiem zewnętrznego konsultanta z pracami ekspertów, którzy wykonują analizy, scenariusze, koncepcje czy opracowania. *Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* powstawała w konsultacjach z partnerami samorządowymi, społecznymi i gospodarczymi, przy zachowaniu równowagi między kwestiami środowiskowymi, gospodarczymi i społecznymi.

Główne założenia harmonogramu prac nad Strategią obejmowały:

- Przyjęcie Założeń Programowych;
- Opracowanie Prognozy Oddziaływania na Środowisko;
- Przygotowanie raportu ewaluacyjnego ex-ante;
- Konsultacje społeczne Projektu Strategii;
- Opracowanie ostatecznego Projektu Strategii;
- Skierowanie Strategii pod obrady Sejmiku Województwa Śląskiego.

Nadrzędnymi zasadami obowiązującymi przy opracowaniu Strategii były przede wszystkim:

- Podjęcie regionalne – pozycja i rola obszarów wiejskich w regionie, współzależny rozwój obszarów wiejskich i miast;
- Podjęcie partnerskie – zaangażowanie w proces opracowania Strategii zainteresowanych gremiów z obszarów wiejskich, uzgadnianie wyników prac;
- Podjęcie zintegrowane – wzmacnianie synergii między różnymi sferami rozwoju;
- Podjęcie zrównoważone – trwały rozwój z zachowaniem i wzmacnianiem pozytywnych cech przyrodniczo-krajobrazowych i kulturalnych obszarów wiejskich;
- Podjęcie innowacyjne – poszukiwanie nowej jakości w rozwoju obszarów wiejskich;
- Podjęcie dedykowane – instrumenty dostosowane do zasobów, wyzwań, problemów konkretnych obszarów wiejskich.

Na szczegółową sekwencję działań przy opracowaniu Strategii składają się następujące przedsięwzięcia:

- Powołanie Konsultanta ds. Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, którym został dr Krzysztof Wrana z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach.
- Powołanie Stałego Zespołu Ekspertów ds. Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, w skład którego weszli przedstawiciele środowiska naukowego związanego z rolnictwem i rozwojem obszarów wiejskich.
- Powołanie Komitetu Sterującego ds. Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, pod przewodnictwem Wicemarszałka Stanisława Dąbrowy. W składzie Komitetu znaleźli się Radni Sejmiku Województwa Śląskiego, Dyrektor Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego, Dyrektor Biura Śląskiego Związku Gmin i Powiatów, Dyrektor Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Prezes Śląskiej Izby Rolniczej.
- Powołanie Zespołu Zadaniowego ds. Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030, pod przewodnictwem Dyrektora Wydziału Terenów Wiejskich. W składzie Zespołu znaleźli się pracownicy Wydziałów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz przedstawiciele jednostek społecznych i instytucji działających na rzecz rolnictwa województwa śląskiego.
- Opracowania wykonane przez ekspertów:
 - „*Delimitacja przestrzenna obszarów wiejskich w województwie śląskim*”, Stowarzyszenie Instytut Śląski, prof. zw. dr hab. Krystian Heffner, dr Piotr Gibas, Opole 2014.
 - „*Kierunki presji inwestycyjnej na tereny rolnicze Województwa Śląskiego w perspektywie 2030 roku wraz z analizą dokumentów strategicznych*”, dr inż. arch. Tadeusz Kmieć, Katowice 2014.
 - „*Aktywność i efektywność w zakresie pozyskiwania środków pomocowych na obszarach wiejskich województwa śląskiego*”, dr inż. arch. Tadeusz Kmieć, Katowice 2014.
 - „*Diagnoza uwarunkowań środowiskowych wraz z opracowaniem problemowym w zakresie wyznaczenia na terenach wiejskich województwa śląskiego obszarów o ekstensywnej gospodarce rolnej charakterystycznej dla obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych*”, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Renata Bula, Michał Romańczyk, Krzysztof Sokół, Agnieszka Wrońska.
 - *Wyznaczenie na terenach wiejskich województwa śląskiego obszarów o ekstensywnej gospodarce rolnej charakterystycznej dla obszarów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (High Nature Value Farmland)*, Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy.
 - „*Studium innowacyjne - zestaw pomysłów na rozwój gmin wiejskich w województwie śląskim*”, Paweł Makowski, grudzień 2014.
 - „*Obszary Wiejskie i Rolnictwo*”, Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, 2014 r.
- Przeprowadzenie badań ilościowych wśród mieszkańców i przedsiębiorców z obszarów wiejskich województwa śląskiego. W ramach badań przeprowadzono 400 wywiadów telefonicznych z przedsiębiorcami oraz 1400 z mieszkańcami w podziale na subregiony województwa śląskiego.
- Uspołecznienie prac nad Strategią przy współudziale Radnych Województwa Śląskiego.
- Prowadzenie warsztatów, spotkań roboczych, posiedzeń Komitetu Sterującego i Zespołu Zadaniowego.
- Konsultacje społeczne *Założeń Programowych Strategii*.

- Opiniowanie *Założeń Programowych Strategii* przez Komisje merytoryczne Sejmiku Województwa Śląskiego oraz Komitet Sterujący.
- Przyjęcie przez Zarząd Województwa Śląskiego projektu *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko.
- Konsultacje społeczne *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko.
- Konsultacje projektu Strategii z Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.
- Pozyskanie pozytywnych opinii do projektu Strategii od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.
- Opracowanie oceny ex-ante dla projektu Strategii.
- Opracowanie *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* z uwzględnieniem wyników konsultacji społecznych oraz rekomendacji wynikających z oceny ex-ante.

Wskazana wyżej sekwencja działań uwzględnia zarówno czynnik ekspercki, stanowiący wsparcie merytoryczne dla procesu tworzenia Strategii, jak również czynnik społeczny, poprzez szeroko zakrojone konsultacje. W procesie uspołecznienia Strategii uwzględniono zarówno prace z partnerami samorządowymi, światem nauki, jak również z partnerami gospodarczymi i społecznymi.

W przypadku partnerów samorządowych wyodrębniono następujące działania:

- Przeprowadzenie dwóch cykli warsztatów subregionalnych dla gmin i powiatów w celu zapoznania się z aspiracjami oraz oczekiwaniami mieszkańców danego subregionu oraz określenia uwarunkowań, celów i kierunków rozwoju obszarów wiejskich.
- Udział Konsultanta ds. Strategii w Forum Sołtysów w Katowicach w celu przedstawienia procesu i koncepcji opracowania Strategii.

Proces uspołeczniania z partnerami świata nauki, gospodarczymi i społecznymi obejmował podjęcie następujących działań:

- Przeprowadzenie dwóch cykli warsztatów subregionalnych dla przedstawicieli instytucji i środowisk działających na rzecz rozwoju obszarów wiejskich.
- Zaangażowanie do udziału w warsztatach Lokalnych Grup Działania oraz Lokalnych Grup Rybackich.
- Przeprowadzenie warsztatu naukowego – „*Badania nad rozwojem obszarów wiejskich województwa śląskiego - stan zaawansowania i potrzeby*”.

Spostrzeżenia i uwagi liderów środowisk lokalnych (przedstawicieli urzędów gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i starostw) oraz przedstawicieli Lokalnych Grup Działania i Lokalnych Grup Rybackich, którzy w trakcie warsztatów subregionalnych wypowiedzieli się na temat obecnego, zróżnicowanego charakteru obszarów wiejskich, wspomogły opracowanie diagnozy strategicznej. Uczestnicy warsztatów, podczas odbywających się spotkań, wskazali na cele i kierunki rozwoju obszarów wiejskich subregionu w perspektywie 2030 roku. W opracowanie Strategii zaangażowani byli Radni Województwa Śląskiego, którzy aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach Komitetu Sterującego, jak również w konferencjach i warsztatach roboczych organizowanych cyklicznie.

Głównymi celami strategicznymi rozwoju obszarów wiejskich w regionie, wynikającymi ze Strategii są:

- zdywersyfikowana struktura gospodarcza obszarów wiejskich województwa śląskiego, wykorzystująca tradycyjne sektory produkcji, otwarta na innowacje oraz rozwijająca się w zgodzie z zasadami rozwoju zrównoważonego;
- wysoka jakość życia na obszarach wiejskich województwa śląskiego, odpowiadająca rosnącym standardom cywilizacyjnym i wykorzystująca specyfikę społeczną i środowiskową wsi;
- wieś województwa śląskiego jako obszar pielęgnowania, rozwijania i promowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturalnego regionu;
- zintegrowany rozwój obszarów wiejskich i miejskich prowadzący do przyspieszonego rozwoju.

Unikatowość *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* polega na tym, że jest ona jednym z nielicznych kompleksowych opracowań na szczeblu regionalnym w Polsce, dotyczącym obszarów wiejskich. Osiągnięciu wskazanej w Strategii wizji rozwoju będzie służyć realizacja 4 celów strategicznych, w ramach, których sformułowano 16 celów operacyjnych, 60 kierunków działań oraz 127 przedsięwzięć. Strategia pozwala na pełną ocenę stanu obecnego i analizę zmian obszarów wiejskich województwa śląskiego oraz będzie pełnić rolę programu nadrzędnego w stosunku do innych dokumentów tworzonych w kolejnych latach w regionie. Będzie ona wspomagać organy władzy samorządowej w planowaniu i wdrażaniu innych programów.

Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030 jest opracowaniem komplementarnym do *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego – „Śląskie 2020+”* oraz krajowej *Strategii Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa na lata 2012-2020*.

Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko została przygotowana do projektu *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030*, przyjętego uchwałą Zarządu Województwa Śląskiego Nr 1028/43/V/2015, z dnia 16 czerwca 2015 roku. Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono zgodnie z wymogami art. 51 oraz 52 ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Zakres i stopień szczegółowości zostały uzgodnione ze Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym oraz Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach. W ramach Prognozy dokonano analizy stanu środowiska przyrodniczego województwa śląskiego w odniesieniu do poszczególnych jego komponentów, z uwzględnieniem zagadnień dotyczących m.in. zasobów, jakości, presji ze strony człowieka, a także zachodzących w nim zmian. Wskazano również problemy istotne dla jego zachowania lub poprawy. W ramach Prognozy dokonano oceny wpływu realizacji zapisów Strategii na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego oraz zdrowie człowieka. Ocena wskazuje na możliwe zarówno pozytywne, jak i negatywne oddziaływania, o różnym stopniu nasilenia i czasie trwania. Bardzo silny pozytywny wpływ przyniesie realizacja celu strategicznego C: *Wieś województwa śląskiego obszarem pielęgnowania, rozwijania i promowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu*. Na wszystkie komponenty środowiska w największym stopniu korzystnie wpłynie cel operacyjny C1: *Ochrona zasobów środowiskowych i kulturowych obszarów wiejskich*. Najwięcej negatywnych oddziaływań powodować może realizacja celu D2, który zakłada *infrastrukturalne powiązanie obszarów wiejskich i obszarów miejskich*. Na skutek rozwoju infrastruktury transportowej możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań, w szczególności na różnorodność biologiczną oraz inne komponenty środowiska.

Dla zidentyfikowanych potencjalnych negatywnych oddziaływań środowiskowych wykonano pogłębioną ocenę skutków realizacji zapisów Strategii, z uwzględnieniem rodzaju przewidywanych oddziaływań, czasu ich trwania, zakresu przestrzennego oraz informacji o ich możliwej kumulacji. Zaproponowano dla nich rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą. Wdrażanie wskazanych rozwiązań powinno mieć miejsce na etapie planowania, przygotowywania bądź realizacji konkretnych przedsięwzięć, a ich doprecyzowanie i uszczegółowienie wynikać z odrębnych postępowań. Zgodnie z ustaleniami Prognozy, Strategia nie wymaga poddania procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko. Przeprowadzona analiza zgodności zapisów Strategii z celami ochrony środowiska, określonymi w dokumentach strategicznych, w tym międzynarodowych i krajowych, wykazała zasadniczo spójność w powyższym zakresie. W największym stopniu Strategia będzie wzmacniać następujące cele dokumentów strategicznych rangi międzynarodowej i krajowej:

- poprawa stanu środowiska;
- zachowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- ochrona, gospodarka i planowanie krajobrazu oraz integrowanie krajobrazu z polityką rolną;
- poprawa ochrony wód w aspekcie ilościowym i jakościowym;
- ochrona ekosystemów wodnych oraz ekosystemów lądowych od wód zależnych.

Oslabiający wpływ zdiagnozowano jedynie w zakresie różnorodności biologicznej w ramach celu operacyjnego D2: *Infrastrukturalne powiązanie obszarów wiejskich i obszarów miejskich* w odniesieniu do 2 dokumentów międzynarodowych i 5 krajowych. Opracowany system wdrażania przy zastosowanych zasadach opracowania i realizacji Strategii, na które składają się zasady: koncentracji środków, partnerstwa, transgraniczności, tożsamości lokalnej, transparentności, realności, instrumentalizmu, legalizmu, komplementarności, spójności, mierzalności, antycypacji, a przede wszystkim – trwałego i zrównoważonego rozwoju, przezorności, prewencji, „zanieczyszczający płaci” i stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT), powinny zapewnić realizację próśrodkowych celów i działań oraz zrównoważony rozwój.

Opinie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego

Projekt Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030 wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko, zgodnie z art. 53 i 58 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.), zostały poddane opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Wskazane organy pozytywnie zaopiniowały Projekt dokumentu wraz z Prognozą.

Konsultacje społeczne - zgłoszone uwagi i wnioski

Na podstawie art. 14 ust.1 pkt. 6, art. 41 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.), art. 6 ust. 1, ust. 2a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 1649 z późn. zm.) oraz art. 39, art. 46 pkt 2, art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2013 r. poz. 1235 z późn. zm.) Projekt *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko zostały skierowane przez Zarząd Województwa Śląskiego do konsultacji społecznych. Konsultacje dokumentów trwały od 1 września 2015 roku do 7 października 2015 roku.

Zaproszenie do udziału w konsultacjach społecznych Projektu wraz z Prognozą umieszczono na elektronicznej tablicy ogłoszeń oraz na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Śląskiego oraz na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (www.slaskie.pl), w tym w Biuletynie Informacji Publicznej. Odpowiednie ogłoszenia prasowe opublikowano także w dzienniku o zasięgu regionalnym na obszarze województwa śląskiego. Ponadto w ramach konsultacji społecznych skierowano pismo z prośbą o uwagi i rekomendacje do Projektu Strategii oraz Prognozy oddziaływania na środowisko m.in. do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Przez cały okres trwania konsultacji z dokumentami można było zapoznać się na stronie internetowej Urzędu, jak również osobiście w Wydziale Terenów Wiejskich. Do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego nadesłano 30 wniosków i uwag (w tym 2 opinie). Uwagi i wnioski dotyczyły m.in. wizji rozwoju, kierunków i przedsięwzięć strategicznych, wskaźników monitorowania, potencjałów i wyzwań subregionów oraz aspektów formalnych. Wszelkie zgłoszone uwagi i wnioski zostały rozpatrzone i wykorzystane przy opracowaniu końcowego dokumentu *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030*.

Ocena ex-ante

Oceny ex-ante *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* dokonano na podstawie projektu dokumentu przyjętego przez Zarząd Województwa Śląskiego w dniu 16 czerwca 2015 roku, będącego równoległe w trakcie konsultacji społecznych. Ewaluacja prowadzona była przez instytucję zewnętrzną w okresie lipiec-wrzesień 2015 roku, a jej głównym celem było sformułowanie uwag i rekomendacji służących podniesieniu jakości merytorycznej Strategii. Ocenie poddano następujące części projektu Strategii: diagnozę strategiczną, analizę SWOT, wizję rozwoju, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań, ocenę spójności wewnętrznej i zewnętrznej dokumentu, system realizacji (wdrożenie, monitoring, wskaźniki, ramy finansowe). Ewaluacja polegała przede wszystkim na analizie treści przedłożonego dokumentu z różnych perspektyw, wykorzystując różnorodne źródła danych. Uzupełnienie stanowiły badania ankietowe, delfickie oraz wywiady z autorami projektu dokumentu.

Dokument poddany ewaluacji ex-ante uzyskał ogólną ocenę dobrą. Jako szczególnie mocny punkt Strategii wskazana została ekspercko-partycypacyjna metoda jego opracowania, polegająca na połączeniu prac specjalnie powołanych zespołów działających pod kierunkiem zewnętrznego konsultanta z pracami ekspertów. Strategię oceniono jako dokument posiadający przejrzystą i czytelną formę. Część programująca Strategii oceniona została wysoko a powiązanie celów strategicznych, operacyjnych i głównych kierunków interwencji jest spójne i logiczne. Niżej oceniono natomiast opis pozycji wyjściowej obszarów wiejskich województwa śląskiego oraz część dotyczącą systemu realizacji Strategii. Wskazano potrzebę uzupełnienia diagnozy o brakujące dane i informacje, co zostało uwzględnione w opracowanej Strategii. Zgodnie z sugestiami wynikającymi z oceny ex-ante skorygowano w Strategii dobór wskaźników.

Monitoring

Skuteczne wdrażanie *Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Śląskiego do roku 2030* zapewnia system monitoringu i ewaluacji Strategii. Odpowiednio prowadzony monitoring w postaci analizy wskaźników w odniesieniu do kierunków i celów strategicznych spowoduje, iż wdrażanie Strategii będzie procesem ciągłym i dynamicznym, co umożliwi sprawne zarządzanie rozwojem obszarów wiejskich. Z uwagi na fakt, że wdrażanie Strategii uwzględnia dwa horyzonty czasowe, system wskaźników i tworzony w oparciu o niego system monitoringu, pozwalają będą na dokonanie oceny procesów wdrażania Strategii w roku 2020 i 2030. Monitoring, tam gdzie jest to możliwe i celowe, prowadzony będzie dwupoziomowo, tzn. na poziomie całego regionu oraz

z wyszczególnieniem gmin o charakterze wiejskim. System monitoringu zasilany będzie przede wszystkim poprzez informacje dostępne w statystyce publicznej. Ponadto w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych informacje mogą być uzupełniane poprzez badania ankietowe lub inne badania dotyczące zagadnień obszarów wiejskich. W ramach prowadzonych prac nad badaniem postępów realizacji Strategii będą sporządzane sprawozdania, czyli raporty monitoringowe. Raport monitoringowy opracowywany będzie nie częściej niż co 2 lata. Ocenę realizacji dokumentu przeprowadzi wydział właściwy ds. obszarów wiejskich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego. Uzupełnieniem wskazanego systemu monitoringu będą informacje uzyskane z monitorowania programów PROW 2014–2020 oraz PO RYBY 2014–2020. Proces monitorowania Strategii będzie uzupełniany działaniami ewaluacyjnymi on-going i ex-post. Podstawą ewaluacji dokumentu będzie przygotowany Raport Monitoringowy opracowywany przez ewaluatora zewnętrznego przynajmniej raz w kadencji Sejmiku Województwa Śląskiego. Wynikiem ewaluacji będzie ocena spodziewanych efektów wdrażania Strategii na tle zapisanych w niej wizji i celów, a także wskazanie ewentualnych narzędzi i działań korygujących. System monitorowania i ewaluacji dokumentu jest elementem systemu monitorowania *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” (SRW)*. W związku z powyższym korzystać będzie można z prac Zespołu ds. Wdrażania SRW oraz wszelkich badań i analiz przygotowywanych przez wydział właściwy ds. strategii rozwoju. Uzupełnieniem powyższych informacji będą sprawozdania z realizacji programów wspierających rozwój obszarów wiejskich, w tym przede wszystkim *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020*.